

Rada
Narodowego Centrum Nauki
KR.0003.78.2024

UCHWAŁA NR 78/2024

RADY NARODOWEGO CENTRUM NAUKI

z dnia 5 lipca 2024 r.

w sprawie zmiany planu finansowego NCN umożliwiającej koordynację Partnerstwa Europejskiego Social Transformations and Resilience

Na podstawie art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (tj. Dz. U. 2023 r. poz. 153), Rada Narodowego Centrum Nauki popiera koordynowanie przez Narodowe Centrum Nauki Partnerstwa Europejskiego *Social Transformations and Resilience* (STR), które jest planowane przez Komisję Europejską. W związku z tym Rada Narodowego Centrum Nauki apeluje o przyśpieszenie po stronie odpowiednich ministerstw działań zmierzających do umożliwienia Narodowemu Centrum Nauki (dalej: NCN) tej koordynacji.

Rada Narodowego Centrum Nauki wyraża przekonanie, że koordynacja przez NCN Partnerstwa Europejskiego STR stanowi wyjątkową szansę dla polskiego środowiska naukowego i jest niezwykle istotna z perspektywy kwestii priorytetowych dla polskiego społeczeństwa. Partnerstwo to obejmuje wyzwania społeczne związane z demografią, cyfryzacją oraz niespodziewanymi katastrofami, takimi jak wojna czy pandemia.

Do działań partnerstwa będą należeć:

- organizacja konkursów na międzynarodowe projekty badawcze w obszarze nauk humanistycznych i społecznych;
- działania zmierzające do przygotowania, testowania i zastosowania narzędzi oraz polityk mających na celu wzmocnienie zdolności krajów do budowy odporności na katastrofy i wyzwania społeczne.

Korzyści wynikające z koordynacji partnerstwa obejmują:

- wsparcie polskiego środowiska naukowego w obszarze nauk humanistycznych i społecznych oraz możliwość promocji i finansowania badań będących mocną stroną polskich naukowców;
- możliwość promocji obszarów priorytetowych dla Polski w obszarze nauki, ale także istotnych dla polskiego społeczeństwa;
- pozyskanie środków europejskich z budżetu Programu Ramowego Horyzont 2020, którymi będzie zarządzać NCN na potrzeby sieci;
- realizacja priorytetów naszego regionu Europy i współpracy grupy tzw. *Widening countries* (EU13 + Grecja i Portugalia);
- udział NCN w kształtowaniu europejskiej polityki naukowej w obszarze nauk humanistycznych i społecznych, a także w szerokim obszarze finansowania nauki.

Koordinacja partnerstwa pozwoli na wzmocnienie wizerunku Polski jako lidera w obszarze zarządzania nauką na poziomie europejskim i zwiększy pozyskanie przez Polskę środków unijnych. Rola koordynatora byłaby również ważnym sygnałem przed zbliżającą się prezydencją Polski w Unii Europejskiej.

Komisja Europejska, doceniając wcześniejsze działania i doświadczenie NCN w realizacji programów finansowanych w Programach Ramowych UE zaproponowała, aby to właśnie NCN zajęło się przygotowaniem, a następnie koordynacją Partnerstwa STR na poziomie europejskim. Żadna polska instytucja nie otrzymała dotychczas podobnej możliwości. O wyjątkowości sprawy świadczy fakt, że Komisja Europejska wystosowała w tej sprawie 8 maja 2024 r. pismo do MNiSW, wskazując na chęć powierzenia Centrum roli koordynatora Partnerstwa *Social Transformations and Resilience*. Minister Dariusz Wiczorek w piśmie z 14 czerwca 2024 r. do Komisarzy Unii Europejskiej odpowiedział pozytywnie na to pismo, popierając NCN jako koordynatora tej ważnej inicjatywy.

Instytucja koordynująca partnerstwo odgrywa kluczową rolę w jego kształtowaniu i działaniu, dając Polsce unikalną i dotychczas jedyną taką możliwość. W przypadku koordynacji tego partnerstwa Polska byłaby pierwszym z tzw. nowych krajów członkowskich pełniącym tę ważną rolę. Jest to nie tylko prestiż dla kraju i instytucji, ale przede wszystkim realna możliwość kształtowania tematyki przyszłych konkursów oraz priorytetów partnerstwa. Dzięki takim działaniom i wsparciu tematyki badawczej silnie reprezentowanej przez polskich naukowców zwiększy się pozyskanie funduszy unijnych dla Polski, o co od lat zabiega Ministerstwo odpowiedzialne za naukę.

W związku z powyższym Rada NCN mocno wspiera starania o zmianę planu finansowego NCN poprzez dokonanie przesunięć między jego pozycjami na rzecz zwiększenia środków dostępnych na zasoby kadrowe, co umożliwiłoby przygotowanie partnerstwa. Dodatkowe zasoby są niezbędne do opracowania takiej inicjatywy stanowiącej duże wyzwanie merytoryczne i organizacyjne, zrzeszającej niekiedy nawet ponad 100 podmiotów z kilkudziesięciu krajów. Rada NCN wyraża zarazem silne zaniepokojenie przedłużaniem procesu administracyjnego, toczącego się od lutego 2024 roku w toku wymiany korespondencji między NCN a Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz między MNiSW a Ministerstwem Finansów, zmierzającego do otwarcia przed NCN możliwości wykorzystania dostępnych środków na potrzeby wzmocnienia kadr. Brak jednoznacznej deklaracji ze strony Polski dotyczącej zapewnienia zasobów na rzecz przygotowania partnerstwa grozi przejęciem koordynacji tej inicjatywy przez instytucję z innego kraju członkowskiego UE. Odbyłoby się to z wielką szkodą dla polskiego środowiska naukowego zainteresowanego prowadzeniem badań w warunkach międzynarodowej współpracy wspieranej przez program Horyzont Europa. Byłaby to również niepowetowana strata wizerunkowa dla Polski i NCN, które jako jedyna instytucja z tej części Europy ma szansę na pełnienie tak prestiżowej roli. Ponadto brak działań na rzecz otwarcia przed NCN możliwości podjęcia się roli koordynatora byłby rażąco niezgodny z polityką MNiSW promowania większego wykorzystywania środków europejskich na badania oraz zwiększenia skali umiędzynarodowienia nauki w Polsce (w tym poprzez trwające obecnie i koordynowane przez NAWA prace nad opracowaniem Krajowej Strategii Umiędzynarodowienia), a także ze sformułowanymi przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych celami polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku (cel III: Polska aktywna i odpowiedzialna w społeczności globalnej).

– skuteczne i umiejętne korzystanie z szans, jakie stwarza międzynarodowa współpraca; odpowiedzialność za globalne wyzwania; odbudowa wizerunku państwa wiarygodnego, przewidywalnego, respektującego zasady).

W związku z powyższym Rada NCN postuluje znaczące przyspieszenie prac nad stworzeniem możliwości uruchomienia programu *Social Transformations and Resilience* koordynowanego przez NCN, po stronie odpowiedzialnych za ten proces Ministerstw.

Prof. dr hab. n. med. Anetta Undas
Przewodnicząca Rady
Narodowego Centrum Nauki
/– podpisano cyfrowo/